

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXX, broj 7

20. veljače 2020.

cijena 200 Ft

Na Pomurskom hrvatskom balu

FOTO: BERNADETTE BLAŽETIN

14. stranica

Otvoren ured hrvatskog glasnogovornika
u Hrvatskom domu 3. stranica

15. Racko prelo

6. stranica

„Gizdav sam da sam Hrvat“

11. stranica

Nacionalni kurikulum

Dana 31. siječnja 2020. u službenom glasniku Magyar Közlöny objavljen je Nacionalni kurikulum (NAT), koji pored cjelovitog pristupa obrazovnom procesu omogućuje unapređenje školstva te obuhvaća odgojno-obrazovne ciljeve, sadržaje, metode poučavanja i očekivane ishode. Pored općih načela kurikulum sadrži odrednice temeljnog znanja, kurikulume nastavnih predmeta, kao i kriterije korisnosti, potreba i interesa učenika. Još u fazi izrade o dokumentu se među prvima javno očitovao Sindikat prosvjetnih radnika, naglasivši kako se 'učenici trebaju rasteretiti od enciklopedijskih sadržaja' te ih valja 'usmjeravati prema stvaranju trajnih vrijednosti', osposobiti za rješavanje problema i pripremiti za cjeloživotno učenje. Nova inačica NAT-a nije me uvjerala da je rasterećenje učenika uspjelo, ali je pohvale vrijedan pristup nastavi stranih jezika. Prvi strani jezik u nastavu se uvodi u 4. razredu osnovne škole, drugi pak u 9. razredu. Za razliku od ranijih kurikuluma novi naglašava komunikaciju nauštrb gramatike. Ovdje želim izdvojiti tek nekoliko načela: ovladavanje temeljnim jezičnim aktivnostima slušanja, govorenja, čitanja, pisanja i njihovim interakcijama, jezičnim znanjem i znanjem o jeziku kao sustavu; stvaranje tekstova i govornih cjelina različitog sadržaja, struktura, namjena i stilova uz razvoj aktivnog rječnika; stjecanje navike i potrebe za čitanjem i pisanjem različitih složenih tekstova u osobne i opće svrhe; stjecanje osobnog čitateljskog iskustva i znanja o književnosti koje razvija kritičko mišljenje i literarni ukus; otkrivanje različitih načina čitanja i unapređenje čitalačkog iskustva u cilju oblikovanja i preoblikovanja osobnog iskustva, kao i otvaranja novih perspektiva, poticanje razvoja mašte i razmišljanja o sebi, drugima i svijetu. Predstavljene su i suvremene smjernice nastave stranih jezika, od kojih ističem poticanje kritičkog razmišljanja. Zar ciljevi nastave hrvatskog jezika u Mađarskoj nisu slični ili identični? Pročitajte novu inačicu Nacionalnog kurikuluma, jer se radi o vašoj djeci i unucima, a možda ćete pomalo i razmisliti prije nego što počnete šibati po prosvjetnim radnicima. Ne zaboravite: u igri su učenici, prosvjetni radnici i roditelji.

Kristina

Glasnikov tjedan

Svakog pojedinca i mladog čovjeka muči nekoliko važnih pitanja: kako dalje poslije mature, kamo poslije završetka srednjoškolskog obrazovanja? Zaposliti se, ili studirati...? Što studirati i gdje?

Postoji niz objektivnih i subjektivnih okolnosti koje ograničuju naše želje: udaljenost fakulteta od mjesta stanovanja, prosjek ocjena, uspjesi na prijemnim ispitima i dostignuti bodovni pragovi. Gdje ćemo se moći zaposliti nakon stečene diplome? Mnoge odluke donesene u dvadesetima mogu bitno obilježiti cjelokupan ljudski život. Nije lako današnjim osamnaestogodišnjacima, a nije bilo lako ni nama kad smo bili njihovih godina. Ili nam je možda ipak bilo malo lakše. Tko bi znao odgovoriti na to pitanje? Nitko ne može živjeti našim životom, premda su se romantični stihovi često poigravali na tu temu. Ovih dana učenici četvrtih razreda dobivaju maturalne vrpce koje ih upozoravaju da moraju početi razmišljati, planirati... Vrijeme opraštanja je pred nama, svibanj je već pred vratima, iako su polja još zavijena u bijelo, rokovi se polako približavaju kraju.

Danas s uvjerenjem o položenoj maturi nemaš nekih većih izgleda na tržištu rada.

Matura je tek prvi prag, postoji još niz stuba koje se trebaju svladati do, da tako kažemo, željenog posla, struke, postizanja cilja. No sve je relativno. U svakom slučaju, ako i ne želimo studirati stjecanje stručnog obrazovanja nipošto nije na odmet. Želimo li pak na fakultet, trebat će nam podosta bodova ako ne želimo da roditelji moraju duboko posegnuti u džep, naravno, ako je taj džep uopće dovoljno dubok. Danas su na cijeni upravne škole, kažu da njihova diploma omogućuje lako i brzo zapošljavanje. Poznavanje jezika na cijeni je u mnogim međunarodnim poduzećima, što vrijedi i za hrvatski, uz njemački, engleski i mađarski jezik. Vrijeme je odluke.

Što učiniti nakon završene gimnazije, strukovne srednje škole? Studirati? Raditi? Otići iz zemlje, čuvati djecu u Londonu, raditi kao sobarica u Škotskoj ili Irskoj, vozač u Parizu, ili konobar u SAD-u... Koje je zanimanje najprikladnije kad se zbroje interesi, zanimanja i sposobnosti? Studirati? Što studirati? Odabir studija jedna je od najvažnijih odluka u životu. Dobro razmislite čime biste se u životu htjeli baviti: želite li neprestano biti u kontaktu s ljudima, ili više volite urede u kojima ćete radeći imati svoj mir, ili možda nešto treće? Ili želite mnogo putovati, upoznati različite ljude i različita mjesta? Kako otkriti tajnu odabira pravog zanimanja?

Hrvatski glasnik 2010., broj 6.

Branka Pavić Blažetin

„Danas s uvjerenjem o položenoj maturi nemaš nekih većih izgleda na tržištu rada.“

Pratite medijske platforme Medijskog centra Croatica!

www.glasnik.hu

Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu. Čitajte i širite Hrvatski glasnik "oazu hrvatske pisane riječi u Mađarskoj"!

MEDIJSKI CENTAR Croatica

Facebook profil Hrvatski glasnik - dnevni tisk - budite obaviješteni prateći Hrvatski glasnik!

radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati!

Croatia TV - tjedni priloge! Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar

Croatia i preko Facebookovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia; Croatia TV!

Otvoren pečuški ured glasnogovornika (predstavnik) Hrvata u Mađarskom parlamentu

Na sjednici Skupštine HDS-a održanoj 21. siječnja 2020. godine usvojena je odluka o iznajmljivanju uredskih prostorija na I. katu Hrvatskog doma (kč.br.: 18641/A/5) u Pečuhu. Prostor površine 211 m² iznajmljuje se za iznos od 463.000 forinti mjesečno + 45.000 ft za režije, što ukupno iznosi 508.000 ft.

Povodom otvaranja pečuskog ureda predstavnika Hrvata u Mađarskom parlamentu 11. veljače održana je službena primopredaja uredskih prostorija koje glasnogovornik Jozo Solga prema ugovoru s HDS-om iznajmljuje od 1. veljače ove godine do kraja svog glasnogovorničkog mandata.

U okviru svečanosti predsjednik HDS-a Ivan Guban nakon pozdravnih riječi simbolično je uručio ključeve najmpripcu Jozu Solgi, koji se potom obratio prisutnima, što je učinio i generalni konzul RH Drago Horvat. Svečanoj primopredaji među ostalim prisustvovali su Péter Dunai, dopredsjednik skupštine Baranjske županije i István Auth, savjetnik za narodnosti Grada Pečuha.

Glasnogovornik Solga naglasio je kako su vrata Ureda otvorena svim Hrvatima u Mađarskoj i cjelokupnoj hrvatskoj zajednici.

Jozo Solga nadalje je izrazio radost zbog najma prostora, koji – kako je rekao – „nije samo moj, nego i vaš“. Osvrnuo se na dugogodišnju borbu za „hrvatskog zastupnika u Mađarskom parlamentu“ i put na koji je prvi zakoračio Mišo Hepp te proces koji se otada neprekidno unapređuje. „U Mađarski parlament dospio sam s liste Hrvatske državne samouprave i time postao predstavnikom svih Hrvata u Mađarskoj. Stoga se zajednici nešto treba i vratiti. Najmom ovog prostora naša zajednica dobiva malu financijsku potporu“, rekao je glasnogovornik. U nastavku je pozvao sve predstavnike samouprava i civilnog sektora da se aktivno uključe u rad na proširenju kulturne autonomije.

Kako je za Medijski centar Croatica kazao predsjednik HDS-a, treća faza obnove Hrvatskog doma u Pečuhu okončana je u prosincu 2019. godine. Od samog početka bilo je jasno da preko 500 kvadrata Hrvatskog doma neće biti „potrebno za sadržaje koje imamo. U početku smo mislili da će ovaj prostor iznajmiti

generalni konzulat, međutim to se nije dogodilo. Krajem prošle godine glasnogovornik Solga uputio nam je upit, rekavši kako bi rado unajmio prostor na prvom katu Hrvatskog doma. To je obostrano povoljno, blizu smo jedni drugima, pa tako Hrvatski dom ostaje hrvatski otok u središtu Pečuha. Zadovoljan sam i ugodno iznenađen i s visinom mjesečne najamnine koju je odredio Ured parlamenta.“

Glasnogovornik Solga – koji u svibnju 2020. iza sebe ostavlja drugu godinu otkako je na dužnosti – istaknuo je kako uredske prostorije valja popuniti sadržajem. Glasnogovornik trenutno ima tri suradnika. Zakon o mađarskom parlamentu, uz ostala „zastupnička“ prava omogućuje mu zapošljavanje suradnika na raznim područjima, i to do zakonom određene svote koja se službeno objavljuje 1. veljače svake godine. Osim toga ima pravo na ured u Budimpešti i izvan glavnog grada te financiranje uredskih troškova.

Kazao je kako će se rado odazvati pozivima svih sudionika javnog i političkog života Hrvata u Mađarskoj, koje očekuje i u svom Uredu. U nadolazećem razdoblju posebnu pozornost posvetit će popisu stanovništva, susretima s našim ljudima na forumima i javnim tribinama, radu na promjeni Zakona o narodnostima i suradnji s HDS-om. U suradnji s HDS-om u svakoj regiji želi pronaći suradnika koji će se godinu dana profesionalno baviti pitanjima i poslovima oko popisa stanovništva 2021. godine.

Branka Pavić Blažetin

Intervju

Razgovor s Miklósom Soltészom, državnim tajnikom u Uredu premijera Mađarske za odnose s vjerskim zajednicama i narodnostima

Razgovor vodila: Branka Pavić Blažetin

kojih je bilo i do sada, i to u svim mađarskim regijama gdje žive Hrvati. Podržat ćemo sve što budemo mogli.

▮ *Vlada se posebno zalaže za narodnosno školstvo, pri čemu se provode brojne investicije.*

– Mađarska vlada već desetu godinu provodi dosljednu i promišljenu narodnosnu politiku. Dosljednu u smislu da ne propitujemo kakvoću bilateralnih odnosa s pojedinim državama, niti u području politike, niti pak u području sustavnih međunarodnih odnosa: za nas je, dakle, prirodno da je ono što odgovara manjina dobro za cijelu državu i deset milijuna mađarskih građana, te dugoročno utječe i na Mađare izvan granica. Hvala Bogu, mađarsko-hrvatski odnosi su dobri, što je omogućilo pokretanje velikog broja zajedničkih programa, a naša dosljedna i promišljena manjinska politika pozitivno utječe i na Mađare u Hrvatskoj. Kada je riječ o Hrvatima u Mađarskoj moram naglasiti da Hrvatska državna samouprava vodi dosljednu obrazovnu i samoupravnu politiku, koja je tijekom proteklih godina polučila brojne rezultate, koji će se nastaviti i u narednom periodu, pa tako i ove godine. Dovoljno je pomisliti na izgradnju i obnovu Hrvatskog kazališta u Pečuhu, koja predstavlja fantastično postignuće. To vrijedi i za pečušku hrvatsku školu, što je opet bio golemi korak. U jesen prošle godine predsjednik HDS-a, parlamentarni glasnogovornik i ja održali smo konferenciju za novinare na kojoj smo obećali riješiti problem nedostatka školskog prostora u pečuškoj školi uslijed povećanja broje djece, što je teškoća koja raduje. Ove godine ponovno smo održali koordinaciju s parlamentarnim zastupnicima iz Pečuha, od kojih bih svakako posebno istaknuo Pétera Hoppála, koji vrlo kvalitetno i pošteno lobira za ovdašnje Hrvate. Potpora od 370 milijuna forinti pokrit će investicijske radove. Time se ostvaruje san prosvjetnih radnika, ravnatelja, cjelokupne hrvatske zajednice i djece, koja će se obrazovati u još većoj i ljepšoj školi, što istodobno omogućuje još uspješniji odgojno-obrazovni rad.

▮ *Državni tajniče, danas ste s Hrvatima proveli sadržajan dan, a donosite nam i dobre vijesti. (Razgovor je vođen 16. siječnja ove godine prilikom posjeta Miklósa Soltésza Pečuhu, op. urednice)*

– Vrlo je pozitivno kada Vlada, parlamentarni glasnogovornik Hrvata u Mađarskoj i čelnništvo hrvatske zajednice imaju zajedničke, dugoročne planove i promišljanja koja se ne tiču samo pojedinih pitanja, već se odnose na cjelokupnu zajednicu. Hrvatska zajednica, naravno, ima pregršt takvih zadaća, kako na razini Hrvatske državne samouprave tako i na razini lokalnih samouprava, koje služe samoodržavanju. Siguran sam da odluke usvojene lani i tijekom proteklih godina doista služe opstanku hrvatske zajednice, što se podjednako odnosi na baranjske Hrvate, Hrvate u Santovu i Baji, gradišćanske Hrvate i druge... Održavanje kulturnih, odgojno-obrazovnih i drugih ustanova svakako se ubraja među najvažnije zadaće. Uz to se vezuju zahtjevi i životne situacije koji traže rješenje i pomoć. U tom smjeru ide i današnje priopćenje o obnovi i proširenju pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže: mišljenja sam da to nije samo važna, nego i kvalitetna odluka.

▮ *Pečuški projekt pokrenut je lani prošle godine, kada je Vlada dodijelila potporu od 70 milijuna forinti i obećala dodatnih 300 milijuna forinti, kako bi se projekt mogao okončati do rujna 2020. godine. Iz kojeg fonda su ta sredstva? Jesu li to okvirna sredstva za infrastrukturna ulaganja narodnosnih zajednica?*

– Izvori su nebitni, bitno je koliko toga će se ostvariti. Valja istaći kako je škola zajedno s čelnicima hrvatske zajednice inzistirala da se dogradnja obavi u jednoj etapi i dovrši do početka rujna. Nadamo se da će nam to omogućiti tekući postupak javne nabave i sama investicija. Zajedničko, razborito razmišljanje od velike je važnosti. Prema našem obećanju sljedeći korak bit će obnova santovačke Hrvatske škole. Nakon toga slijede manje investicije,

U proteklih deset godina broj ustanova u narodnosnom vlasništvu, kojima upravljaju državne ili mjesne samouprave povećao se za osam puta. To je golem pomak i razmjer promjena koji očito proizlazi iz zauzetosti za materinski jezik, kulturu i narodnost. Veći broj ustanova s druge strane vlasnicima donosi i poteškoće. Tijekom proteklih desetljeća u školama su se nagomilali nedostaci koje upravo nastojimo ukloniti. Ove brojke govore same za sebe: u proteklih deset godina potpora narodnostima u Mađarskoj je upeterostručena. To nam omogućuje provedbu in-

vesticija, dakako postupno i ne odmah: započeti projekti mogu se dovršavati na promišljen način.

Spomenuli ste četiri stupa na kojima počiva vladina podrška narodnostima. Kako kažu narodnosni čelnici, lani je naglasak bio na mjesnim narodnim samoupravama. Što će se podupirati u narednih pet godina? Prošle godine uspostavljena su nova narodnosna tijela pa i hrvatske samouprave i Hrvatska državna samouprava, koje zasigurno imaju planove. Dali ste naslutiti da Hrvati imaju velike planove.

– Hrvati uvijek imaju puno planova. Vidjet ćemo što će se od toga ostvariti, vjerujem mnogo toga. Svakako je važno, što sam rekao i na novinskoj konferenciji, kako narodnosna politika mora biti promišljena i dosljedna, što se jednako odnosi i na potpore. Lanjska godina bila je izborna i za narodnosti. Moramo naglasiti da smo radi izmjene zakona o narodnostima pričekali da se uspostave nove narodnosne samouprave. To smo učinili iz razloga što ćemo od novog čelništva tražiti prijedloge, a kao i do sada surađivat ćemo i s parlamentarnim glasnogovornicima i parlamentarnim zastupnikom njemačke manjine te svim narodnosnim samoupravama. Uskoro će se nazirati i rezultati, a Parlament će u proljetnom razdoblju raspravljati o izmjenama narodnosnog zakona kako bi se potvrdila dosadašnja postignuća i uklonile nedorečenosti, spriječila ranija nepovoljna nastojanja i onemogućio „narodnosni biznis“, a narodnosna nastojanja usmjerila prema čimbenicima koji omogućuju opstanak, a ne prema pojedincima koji nikada nisu pripadali dotičnoj zajednici. To je jedan od brojnih ciljeva izmjene narodnosnog zakona. Uza sve to vjerujem da će naredna, pa i ova godina biti pozitivne za narodnosti. Dovoljno je razmisliti o kavim se investicijama radi, koliko će se ustanova i zgrada obnoviti i koliko to vrijedi: moramo reći da se radi o više milijardi forinti.

Opet bih se poslužio riječima *dosljedno* i *promišljeno*, jer se spomenuti iznosi potpore ne odnose samo na ovu, nego i na 2021. i 2022. godinu. Dakle, hrvatska zajednica može računati na slične razvojne aktivnosti i naredne godine, investiciju u santsvačku školu, a natječaji i druge investicije mogu se ostvarivati u razmjerima koji su tijekom proteklih desetljeća bili nemogući. O takvim dimenzijama hrvatska zajednica i druge zajednice nisu mogle ni sanjati. Na kraju bih skrenuo pozornost na nekoliko važnih podataka koji su obilježili proteklo desetljeće. Između 2010. i 2020. godine iznos potpore koja se isplaćuje narodnostima u Mađarskoj je upeterostručen. Takvog rasta ne samo da nije bilo u zemljama regije, nego je to bez premca i u našoj zemlji. Uslijed toga otvorene su puno kvalitetnije mogućnosti za narodnosne te kulturne i odgojno-obrazovne ustanove. Za nas je podjednako važno podupiranje malih civilnih udruga, jer su upravo one često najaktivnije u očuvanju baštine, kulture i zajednice, neovisno o veličini naselja u kojima djeluju. Jednaku važnost pridajemo i vjerskom životu i obrednim aktivnostima narodnosnih zajednica. Dakle, narodnosti održavaju četiri čimbenika: samouprave, ustanove, civilne i vjerske zajednice, koje su proteklih deset godina podjednako mogle računati na podršku mađarske vlade. Promjena je bilo i u periodu 2019./2020., kao što sam rekao u odnosu na 2019. godinu ovogodišnja narodnosna potpora u državnom proračunu porasla je za 20 %. Mislim da je to plod zajedničkog rada. Vjerujem da će takva dosljedna narodnosna politika pozitivno utjecati na Mađare u susjednim zemljama i bilateralne odnose sa susjedima, bilo da se radi o Hrvatskoj, Srbiji ili bilo kojoj drugoj zemlji. Bilo bi dobro kad bi tako razmišljali i Ukrajinci, te rumunjske vlade koje se često mijenjaju.

Danas je rečeno kako se zgrade trebaju popuniti sadržajem i ljudima.

– Hvala Bogu, potpore za rad narodnosnih samouprava i ustanova u proteklih su deset godina doživjele pozitivni pomak i uvelike rastle. Zahvaljujući tomu ovdje u Pečuhu, gdje se sada nalazimo, ali i drugdje, ustanove žive. Nisu samo popunjene uredskim djelatnicima, ova zgrada zrači duhom. Isto vrijedi i za kazališta koja posebno podupiremo iz državnog proračuna. To se odnosi i na civilne udruge. Natječaji za rad i programe civilnih udruga jednim su dijelom već prošli evaluaciju, uskoro će uslijediti objava rezultata druga dva natječaja. Sve to događa se kako bi se važni sadržaji, potrebni za opstanak opstanak narodnosti popunili životom.

Naredne 2021. godine održat će se popis stanovništva. Aktivno uključivanje narodnosti od posebne je važnosti, kako bi se kroz census mogla potvrditi njihova brojnost i postojanje.

– Sudjelovanje u popisu stanovništva građanska je obveza, koju ne možemo zanemariti ili odbiti. Naravno, svako izjašnjava-nje, sve što se stavlja na papir dugoročno određuje život zajednice. Dakle, ne samo život pojedinca nego i cijele zajednice. Dakako, svi pripadnici zajednice mogu se slobodno i posve prirodno izjasniti kao pripadnici hrvatske, slovačke, srpske, ili neke druge narodnosti. To vijedi, naravno, i za vjersku pripadnost, katoličku, reformiranu, evangeličku ili bilo koju drugu vjeru. Radi se o vrlo važnim faktima, koji se vezuju uz samopoštovanje svakog pojedinca, ali i zajednice. Svaki takav statistički podatak na neki način predodređuje i potporu koja se pruža zajednicama ili konfesijama. Nadam se da će postavljena pitanja odražavati stvarnu sliku Mađarske i njezinih narodnosnih i vjerskih zajednica. Vjerujem da će se sukladno tomu dugoročnim planom njihov opstanak potkrijepiti i financijskom potporom.

BUDIMPEŠTA

U organizaciji parlamentarnog odbora za narodnosti 29. siječnja 2020. u budimpeštanskoj Palači Dunav predstavljen je zbornik radova „Narodnosti i mađarsko zakonodavstvo“. Nakon prigodnog govora državnog tajnika za narodnosti pri Uredu premijera dr. Zoltána Fürjesa i parlamentarnog glasnogovornika srpske manjine Ljubomira Aleksova zbornik su predstavili voditelj projekta i znanstveni suradnik Zavoda za povijesna istraživanja „Veritas“ István Pelyach, urednik Árpád Kálmán Kovács, profesor Odsjeka za rumunjsku filologiju Sveučilišta u Budimpešti Barna Ábrahám i znanstvena savjetnica Zavoda za narodnosna istraživanja Ágnes Tóth. Zbornik donosi sažetke i dopunjuje prezentacije s istoimenog simpozija, održanog 19. ožujka 2019. u gornjem domu mađarskog Parlamenta. Znanstveni simpozij osvrće se na prvi zakon o narodnostima iz 1849. godine, narodnosni zakon iz razdoblja dualizma (usvojen 1868.), manjinski zakon iz 1993., kao i njegove izmjene i dopune iz 2011., koje predstavljaju temelj današnjeg narodnosnog javnog života u Mađarskoj. Znanstveni radovi zbornika pojedina pitanja analiziraju s gledišta narodnosti i zakonodavstva, propitujući narodnosna stremjenja u povijesnoj Mađarskoj, njihove razloge i predložena rješenja. Pri tomu se, primjerice, osvrću na okolnosti nastanka narodnosnog zakona iz 1868., njegovu recepciju od strane narodnosti i praktične provedbene probleme. Neki radovi temelje se na osobnom iskustvu ili donose informacije o okolnostima usvajanja zakona. Objavljivanje i promociju zbornika potpomogli su mađarski Parlament i parlamentarni Odbor za narodnosti.

15. Racko prelo

Hrvatski dan u Dušnoku

U okviru tradicionalnog Rackog prela koje se ove godine održavalo od 22.-25. siječnja u Dušnoku je u znaku oživljavanja, predstavljanja i njegovanja baštine 24. siječnja priređen Hrvatski dan. Tematski program posvećen dušnočkim svadbenim običajima pripremili su KUD-ovi rackih Hrvata.

Treća večer tradicionalnog prela u kulturnom domu okupila je dvjestotinjak mještana i gostiju koje je pozdravio zamjenik načelnika István Marcsányi, naglasivši kako tradiciju nije dovoljno čuvati, već ju svaki naraštaj mora obnavljati. „Vidimo se večeras na prelu!“ – ta rečenica danas se mogla najčešće čuti od mještana. Okupljanje i očuvanje nasljeđa nedvojbeno su važne zadaće prela, ali najveću važnost ima prenošenje baštine djeci i mladima. Ova djeca u narodnoj nošnji dokazuju da se događa upravo to, dodao je zamjenik načelnika. Na kraju je izrazio uvjerenje da će se na isti način očuvati i drugi običaji, podsjetivši kako je krajem lanske godine, 29. prosinca obnovljena stara tradicija dušnočkih koledara, koja je posljednji put zabilježena prije 65 godina.

Zamjenik načelnika
István Marcsányi

Mlada i mladoženja

U sklopu kulturnog programa gosti su mogli uživati u izvornim racko-hrvatskih pjesama u izvedbi Hrvatskog dječje zbora „Dušenici“ i Pjevačkog zbora „Pravi biser“, nakon čega je uslijedilo predstavljanje dječjih igara u interpretaciji „Srednjih“ i „Malih bisera“.

Uzvanike i goste u ime domaćina i organizatora na hrvatskom i mađarskom jeziku pozdravila je Ester Baričević Tamaskó, istaknuvši kako je ovo već petnaesto prelo. Riječi dobrodošlice prisutnima uputio je i novoizabrani predsjednik Hrvatske samouprave David Pozsonyi.

Uslijedilo je predavanje Ester Tamaskó Baričević o dušnočkom rackom svatovcu, sakupljačkom radu i svadbenim običajima, upoznavanju mladenaca, prošnji, opraštanju, svadbi i životu mlade, u novom, muževljevom domu. Njezino izlaganje ilustrirano je projekcijom starih fotografija. Predavačica je među ostalim naglasila kako je svatovac izveden za Duhove, 9. lipnja prošle godine. U tadašnjem četverosatnom programu koji je upriličen na četiri seoske lokacije sudjelovalo je dvjestotinjak sudionika iz

pet naselja. Pripreme su trajale skoro dvije godine, pri čemu je snimljeno više stotina minuta razgovora sa starim Dušnočanima i održano oko šezdeset proba. Nakon predavanja članovi KUD-a „Biser“ izveli su dušnočki svatovac koji je uvježbao Jozo Szávai, voditelj KUD-a „Tanac“ iz Pečuha. Predstava je nagrađena gromoglasnim pljeskom publike. U nastavku večeri goste je uz glazbu domaće skupine „Zabavna industrija“ ugostila Hrvatska samouprava. S.B.

Izvedbu pjevačkog zbora „Dušenici“ uvježbala je Silvija Varga

KUD „Mali biseri“

Dio gostiju

Preko tristo gostiju na pokladnom veselju

Šokački bal u Mohaču

FOTO: VARNAI ZOLTÁN

U Mohaču je 1. veljače održan tradicionalni šokački bal koji se ranije priređivao u pokladnu nedjelju, pa je zbog obilja priredaba privlačio manji broj gostiju. Hrvatska samouprava stoga je odredila novi termin, što nije bilo uzaludno: ulaznice su planule već u preprodaji. Veliki interes raduje i stoga što se taj dan u okolnim mjestima održavalo više šokačkih balova. U dvorani osnovne umjetničke škole Lajos Schneider okupilo se preko tristo gostiju. Prije početka ovogodišnjeg bala goste je prigodno pozdravio zamjenik predsjednika Hrvatske samouprave Stipan Filaković, nakon kojeg je svojim obraćanjem na hrvatskom i mađarskom jeziku veselje službeno otvorio mohački dogradonačelnik Gabor Pavković. Predsjednik Hrvatske samouprave grada Mohača Đuro Jakšić ukratko je govorio o ovogodišnjim planovima i priredbama, naglasivši kako će svaki naraštaj naći ponešto za sebe, od najmlađih pa do najstarijih. U nastavku večeri u pratnji orkestra „Čefa“ nastupio je KUD „Mohač“ sa šokačkim plesovima iz Semartina i Santova, a potom je pozornicu zaposjeo obnovljeni sastav „Badel“, neumorno svirajući do 2 sata. Članovi „Badela“ su Tomo Božanović (harmonika), Vjekoslav Filaković (bas gitara, vokal), Ivo Pavković (ritam gitara, solo gitara, tambura i vokal) i Martin Kramm (bubanj), kojima su se pridružili Maja Božanović na harmonici, Ildikó Horvat na fruli i József Matheisz na harmonici. Zahvaljujući velikom odazivu organizatori dogodine žele pronaći veću dvoranu koja može primiti sve zainteresirane šokačke Hrvate iz Mohača. Novo rukovodstvo ovogodišnji uspjeh smatra poticajem za daljnji rad. - Hg -

Knjiga o mohačkim Hrvatima Šokcima

Dr. Jakša Ferkov: *Sokacok – Šokci*. Grad Mohač, 2019.

U okviru zajedničkog Interreg projekta grada Mohača i Općine Čepin pod nazivom „Šokci“, s istoimenim naslovom objelodanjena je dvojezična knjiga na hrvatskom i mađarskom jeziku, autora dr. Jakše Ferkova, umirovljenog ravnatelja mohačkog Muzeja Dorotty Kanizsai.

Uzorno izdanje o mohačkim Hrvatima Šokcima s naslovom „Šokci“ ostvarena je s potporom Europske unije, odnosno njezina Fonda za regionalni razvoj. Prije smo već izvijestili o projektu *Prekograničnoga programa za suradnju Mađarska – Hrvatska* pod krilaticom „Tamo gdje rijeke spa-

U dvanaest tematskih cjelina obrađeni su povijest, kultura i običaji mohačkih Hrvata Šokaca. Prvo poglavlje daje odgovor na pitanje tko su Šokci, gdje oni žive, odakle su podrijetlom, odakle naziv Šokac... U nastavku autor piše o mohačkim Šokcima, o naseljavanju Mohačkog otoka, tamošnjim zanimanjima, o koršovarima i lončarima. O šokačkoj gradskoj četvrti upoznaje nas sa životom Šokaca u prošlosti, sa stambenim građevinama, pokuštvom nekadašnje šokačke kuće. U posebnoj poglavlju obrađeno i tradicijsko pranje na Dunavu. Opširno je opi-

ne. Na kraju knjige navedeni su literatura i kazivači.

Zasigurno će ovo izdanje biti zanimljivo svim Hrvatima Šokcima, napose Mohačanima, koji će u knjizi prepoznati ne samo svoje brižno čuvane običaje nego na brojnim fotografijama i svoje članove obitelji, roditelje, djedove i bake, ali jednako tako i onima koji o Šokcima znaju malo, ili baš ništa.

S. B.

jaju, a ne razdvajaju“ u okviru kojega je u Mohaču sagrađena Šokačka kuća, a u Čepinu moderno kulturno središte, ukupne vrijednosti umalo milijun eura.

Ova knjiga o kulturi i korijenima mohačkih Hrvata Šokaca plod je narečene suradnje, koja za glavni cilj ima jačanje prekograničnih veza Šokaca, nadalje povećanje turističkog obilježja postojećeg nasljeđa, obnovu ustanova te podupiranje priredaba i događaja.

Knjiga dr. Jakše Ferkova, koju je lektorirao István Gyánti, a na hrvatski prevela dr. Marija Prakatur Csóka, na 95 stranica obogaćena je sa stotinjak fotografija. Pripreme za tisak, korice i dio fotografija u boji o suvremenim priredbama mohačkih Šokaca izradio je Péter May. Crno-bijele fotografije objelodanjene su iz pis-mohrane Muzeja Dorotty Kanizsai, Fotostudija May i Čitaonice mohačkih Šokaca.

sana narodna nošnja, i starija i novija, muška i ženska. U poglavlju o javnom obrazovanju saznajemo sve o Čitaonici mohačkih Šokaca od utemeljenja 1905. godine do danas, o njezinu djelovanju, o glavnim priredbama, bušama, Grahijadi, Pranju na Dunavu. Predstavljeni su istaknuti društveni i kulturni djelatnici poput odvjetnika Tome Prakatura i operne pjevačice Anke Kršić. Prikazan je vjerski život mohačkih Šokaca, hodočašća i crkvene priredbe, te uloga franjevacu u vjerskom i crkvenom životu. Jedno od najopširnijih poglavlja predstavlja nam najvažnije šokačke narodne običaje kroz godinu, među njima i bušare, gajdaše Ivu Jančića, Đuru Barca i druge, te prvi Orkestar „Šokadija“. Posljednje je poglavlje posvećeno bušarima odnosno pokladama, najvećoj gradskoj priredbi izrasloj na šokačkom običaju, koja se nalazi i na popisu svjetske nematerijalne kulturne bašti-

Trenutak za pjesmu

Pitanje

**Dal' itko ko ja u večernje sate,
Kad dan se smiraju sklanja,
A srce u boli se stišava tiho,
O nečemu minulom sanja...?**

**Dal' itko sluša kucaj svog srca
I mašta i čezne i ljubi,
Sniva li srodnu daleku dušu,
Dok dan se polagano gubi...?**

**Dal' itko tako o končanju dana
Nalazi smirenje svoje,
Kad suton cjeliva nevjestu noći,
Kad lagano umiru boje...?**

**O, da li itko ima još dušu
Ko moja – da mi je znati.
Tad mora da je beskrajno sretan
I mora da beskrajno pati...**

Franjo Fuis

Dvadeset godina crkvenoga zdanja u Udvaru

U Udvaru, selu nadomak Pečuhu, u organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, 29. prosinca u sklopu VI. Dana kulture bošnjačkih Hrvata u Udvaru, u prijepodnevnim satima služena je sveta misa povodom obilježavanja 20. obljetnice posvete udvarske crkve. Misu je predvodio umirovljeni pečuški biskup Mihály Mayer, a pjevao Ženski pjevački zbor „August Šenoa“.

Vjerojatno je i novinar u iskusnim godinama ili toliko voli svoj posao da ga i danas radi jer onaj koji piše ove retke bio je i na polaganju kamena temeljca i na samom činu posvete spomenutoga crkvenog zdanja.

Bio je tmuran dan 18. travnja 1998. godine kada je pečuški biskup msgr. Mihály Máyer položio kamen temeljac i posvetio buduću crkvu te služio svetu misu u improviziranom šatoru. Biskupa je tada pozdravio mišljenski župnik István Bokay čija je zadaća bila i briga o udvarskim vjernicima. Bilo je to desetljeće gradnje novih crkava diljem Mađarske pa i u brojnim naseljima koje su nastanjivali Hrvati stoljećima, a koji do tada kroz protekla stoljeća iz nekih razloga nisu uspjeli izgraditi crkveno zdanje. Uglavnom su imali zvonik i neku bivšu školsku učionicu u kojoj se služila sveta misa. Tako je bilo i u Udvaru. Udvarci su mnogo puta, kako oni kazuju, „začeli“ graditi crkvu, ali nisu imali uspje-

ha. Nekoć davno išli su na svetu misu u Egrag (Egerág), poslije su se one služile u zgradi stare škole na koju je nadograđen zvonik. Teren za gradnju današnje crkve darovala je obitelj Ivica Pavlovića, a u gradnji pomogli su i raseljeni i oni koji su ostali kod kuće. Svi oko zajedničkog cilja, tko je kako mogao. I tada je pri crkvenom slavlju misu pjevao Ženski pjevački zbor Augusta Šenoa. Obraćajući se tada vjernicima, pečuški je biskup kazao kako je dobro što Udvarci grade crkvu i kako se nada da će im ona biti na ponos i da se neće više žaliti kako, eto, drugi imaju, a oni nemaju crkvu.

Jer crkve su simboli života i živahnosti zajednice koja ih podiže. Aktivan je bio inženjer Mijo Krupić, rodом iz Udvara, s prijateljem graditeljem Jánosom Szigetijem, oni su izradili projektne dokumentacije, nabavili sve potrebne papire. Tada je udvarski načelnik bio László Rónai koji tom prigodom reče da je selo školu sagradilo 1852. godine, u kojoj se učilo najprije na hrvatskom, potom na hrvatskom i mađarskom jeziku, naposljetku samo na mađarskom jeziku, a onda je i škola ukinuta. Danas Udvar nema ni školu ni vrtić, nije imao ni 1988. godine. Želja za građenjem crkve okupila je tada sve Udvarce ma gdje se oni nalazili. Još 1986. mislili su proširiti staru školsku zgradu kao crkvu, ali se odustalo od toga zbog skučenosti prostora. Prostor su u sredini sela, uza željezničku prugu, gdje je tada bila kuća obitelji Pavlo-

vić, s velikim vrtom, a u kući je tada stanovala sama Katica Pavlović. Njezin je sin Ivica rekao: „Uzмите zemlje koliko je potrebno za crkvu“, za što nije tražio ni filir, bio je to njihov doprinos gradnji crkve. I ostali su dali što i koliko su mogli, i radom i milodarima i poklonima. Planiralo se uz crkvu sagraditi i župni stan, skladište, urediti okoliš, izgraditi križni put. Crkvu je napokon, davši svoj doprinos, gradila Pečuška biskupija, a sagrađena je u nepunih osam mjeseci. Zdanje je posvećeno 13. prosinca 1988. godine, posvetio ga je pečuški biskup Mihály Mayer. Tako se ostvario tristogodišnji san udvarskih Hrvata. Toga je dana bila prepuna, a ja sam napisala: „Ni igla bačena odozgo ne bi našla svoje mjesto na zemlji, zaustavila bi se na nečijem ramenu ili kaputu.“ U izgradnju crkve uloženo je više od 23 milijuna forinta od čega su mještani sakupili sedam, utrošeno je preko 140 sati društvenog rada. Nije tada crkva još bila posve gotova, niti njezin okoliš, ali danas ona sjaji u punom sjaju u zaštiti kipa Gospe Srpnice. Okolica je uređena, crkva čeka vjernike. Ona je i danas podružnica Mišljenske župe. Tada sam napisala i ove riječi: „Vjernici, Hrvati u Udvaru, također imaju pune ruke posla. Trebaju puno raditi kako bi među novoizgrađene zidove crkvenog zdanja unijeli hrvatsku riječ, hrvatsku molitvu. Potrebno je to i zbog djece koju su držali na rukama prilikom posvećenja, kako bi ona znala da u Udvaru žive Hrvati, koji ne samo da u rukama drže stare hrvatske molitvenike nego znaju i žele moliti i pjevati iz njih ispod svodova svoje crkve.“

Branka Pavić Blažetin

Udvarčanke

Dobrotvorni bal za 'Hrvatske bisere'

Donatorski bal Hrvatskih samouprava VII. i XV. budimpeštanskog okruga održan 7. veljače u Kulturnom centru Csokonai okupio je velik broj gostiju. Sav prihod bio je namijenjen nabavi nošnji za plesnu skupinu 'Hrvatski biseri'. Goste je zabavljao sastav Orašje. Priredbi su među ostalim nazočili predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u Mađarskoj na čelu s veleposlanikom Mladenom Andrićem i izaslanstvo Grada Karlovca koje je predvodila nastavnica Osnovne škole 'Braća Seljan' Biserka Sintić.

Goste su pozdravili predsjednik Hrvatske samouprave XV. okruga Stjepan Kuzma, predsjednica Hrvatske samouprave Erzsébetvárosa Katica Benčik, načelnica gradskog okruga Rákospalota-Pestújhely-Újpalota Angéla Németh Cseri, hrvatski veleposlanik Mladen Andrić i nastavnica Biserka Sintić. Govornici su ukazali na važnost sličnih okupljanja, suradnju gradskih okruga te veze i odnose gradova prijatelja. Profesorica Biserka Sintić osvrnula se na plodnu suradnju Grada Karlovca i Hrvatske samouprave Erzsébetvárosa koja obuhvaća međusobne susrete, kulturne priredbe, ljetovanje djece u Selcima i Balatonmárfürdőu, kao i odlaske na karlovački Festival piva. Predsjednik Kuzma naglasio je kako je njegova Hrvatska samouprava u suradnji s Hrvatskom samoupravom Erzsébetvárosa u cilju očuvanja hrvatske baštine već i ranije organizirala dobrotvorne balove i kulturne priredbe. U sklopu kulturnog programa nastupili su učenici karlovačkih škola: učenica Osnovne škole 'Banija' Tia Tarbuk, koju je na violini pratila Anja Bosnić izvela je hrvatske pjesme, a Sara Grgurić i saksofonist Daren Pavlečić, učenici Osnovne škole 'Braća Seljan' goste su obradovali izvedbom na hrvatskom i engleskom jeziku. Uslijedio je nastup plesača 'Hrvatskih bisera', koji su pod vodstvom gimnazijalke HOŠIG-a Viki Kettinger izveli splet bunjevačkih plesova. Plesni ansambl predstavila je predsjednica Katica Benčik. 'Hrvatski biseri' osnovani su 2015. na inicijativu roditelja, no skupina je vremenom izgubila dosta plesača, pa trenutno broji deset članova. Program je završio pjesmom 'Od Dunava do Jadrana' u interpretaciji Viki Kettinger, Lille Bendjeskov i Lille Czibulya. Nakon ukusne večere plesalo se kolo, a oko deset sati uslijedila je tombola. Kako doznajemo od predsjednice Katice Benčik, darove za tombolu donirale su sljedeće organizacije i pojedinci: Hrvatska samouprava Erzsébetvárosa ponudila je trodnevno putovanje u Međugorje za dvije osobe, dok su poklon pakete omogućili Grad Karlovac, Hrvatska samouprava XV. okruga, gradski okrug Rákospalota-Pestújhely-Újpalota i Veleposlanstvo RH u Budimpešti. Mirjana Marijanović poklonila je četiri bioenergetska tretmana, a Leonid Bendjeskov četiri bona s menijem od po dvije palačinke i langošice. Bal je potrajao do iza ponoći.

'Hrvatski biseri'

Kristina Goher

Redovita skupština Udruge Hrvata grada Budimpešte i njezine okolice

Na poziv predsjednice Eve Išpanović 31. siječnja 2020. u blagovaonici budimpeštanske Hrvatske škole održana je redovita skupština Udruge Hrvata grada Budimpešte i njezine okolice. Od devedeset članova udruge Skupštini je nazočilo njih dvanaest. Predsjednica Eva Išpanović izvijestila je članove kako je Udruga registrirana na bivšoj adresi Croatiae (ul. Nagymező 68), pa se nakon preseljenja tvrtke i kupnje nove zgrade na adresi ul. Lónyay 18/B Udruga uz suglasnost ravnatelja Croatiae Čabe Horvatha seli na novu adresu. Nakon toga razmotren jegodišnji radni plan, prema kojem se 22.-23. veljače putuje na bajske maškare i mohačke

buše, a u srpnju na državno hodočašće u Drvljance. Udruga u rujnu sudjeluje u budimpeštanskom hrvatskom pikniku (natjecanju u kuhanju hrvatskih specijaliteta), a u studenom u priredbama Dana Hrvata u Budimpešti. U prosincu slijedi obilježavanje hrvatskih božićnih običaja Materica i Otaca te blagdana sv. Nikole i Božića. Razgovaralo se i o mogućnostima unapređenja upisa budimpeštanskih Hrvata u registar manjinskih birača i potrebi masovnijeg posjećivanja hrvatskih priredbi. Naglašeno je kako se trebaju izvršiti pravovremene pripreme za popis stanovništva 2021. godine. Sljedeća skupština sazvat će se prije ljeta.

mcc

„Gizdav sam da sam Hrvat“ i u Hrvatskom Židanu

Tajedan dan kasnije za županijskim Hrvatskim balom u Sambotelu, nije skrsnula ni volja ni želja za mulatovanjem u Hrvatskom Židanu. Tako se je 1. februara, u subotu, već od sto gostov, za ukusnom vičerom iz prisčkog restorana Ciglenica, u mjesnom Kulturnom domu zabavljalo na muziku židansko-šičke zabavne formacije Šetnje. Kulise i dizajn dvorane u zlatno-sivoj farbi dičili su marljive ruke i kreativnost židanske mladine. „Gizdav sam da sam Hrvat“ sa svojim zidom, izgleda, postalo je od Sambotela i jedno gibanje za gradišćanske bale, pak već na ulazu je natpis panoa glasno i jasno nazvistio, ki kamo pripada i na ovom mjestu. Nije bila samo ova jedina stina za slikanje, nego nutri u dvorani je stao i foto-nugalj s aparatom, pred kojim se pozirajući društva i pari dobili su veljek i sliku za spominak, s natpisom židanskoga Hrvatskoga bala.

Folkloriši HKD-a Veseli Gradišćanci iz Unde su otvorili bal

Dr. Mladen Andrić, hrvatski veleposlanik i savjetnica Maja Rosenzweig Bajić pod pažnjom načelnika Štefana Krizmanića

pun bio s veseljaki iz Prisike, Plajgora, Hrvatskoga Židana. Posebno je bilo drago viditi takova lica sridnje generacije, bivše tancoše, igrokazače ki su na neki način jur „odščipnuti“ od burnoga društvenoga žitka, ali ovom prilikom su se malo vratili u seoski žitak, na noćno seosko druženje. Ki nek hrvatsku muziku rado po-

Za otvaranje priredbe ovput su bili pozvani folkloriši HKD-a Veseli Gradišćanci iz Unde. U ime organizatorov, Hrvatske samouprave Hrvatskoga Židana, goste je pozdravio predsjednik, a ujedno i načelnik toga naselja, Štefan Krizmanić, ki je naglasio da bi duplo veći bio interes za ov bal, nego koliko su kartov mogli prodati. Predstavljajući svoje undansko društvo Štefan Kolosar je rekao da se posebno veseli onim obrazom, ki su kod njega bili tancoši iz Hrvatskoga Židana i Prisike. U predstavi smo vidili Undanske tance, u koreografiji Antuna Kričkovića, sastavljeno od korakov koji, po Kolosarove riči, tancaju se pred crikvom kih sto ljet dugo. Druga koreografija je nas peljala na folklorno putovanje u Zagorje. Potom su jur po navadi na prvi valcer pozvali tancoši u narodnoj nošnji cijenjenu publiku, i odonda je plac svenek

Do jutra je durala zabava

Već od sto gostov je sprohadjalo kulturni program

sluša i tomu je bio večer veliki doživljaj sa Šetnjom, iako jur najpr znamo da će Marko Šteiner vrijeda ostaviti zabavnu grupu i svirat će u petrovskom tamburaškom sastavu Koprive. Za bali u Kisegu i Velikom Borištofu, za njega će dojt kraj jednoga lipoga muzičkoga perioda. S Pomurskoga bala skodob pred polnoći zašli su u Hrvatski Židan i hrvatski veleposlanik dr. Mladen Andrić i savjetnica Maja Rosenzweig Bajić, ki su takaj isprobali svoju sriču na tomboli. Čudami su se mogli veseliti i ovde vridnim darom, a glavnu nagradu, višednevno počivanje u jednom hotelu je dobila Ana Erdódi-Horvat. Elegantna i daleko ne samo obična seoska fešta je durala pravoda do zore, a pokidob će kljetu Hrvatski Židan prirediti sambotelski Hrvatski bal, seoska hrvatska zabava će silom prilik jedno ljetu morati pauzirati.

Tiho

Hrvatska samouprava Šomođske županije

Barčanski KUD Podravina

Na svojoj redovitoj godišnjoj javnoj tribini Hrvatska samouprava Šomođske županije koju je održala u Brlobašu 18. prosinca 2019. godine u sklopu „Županijskog dana Hrvata 2019“, njezina predsjednica Jelica Čende podnijela je izvješće o radu i financijsko izvješće. Hrvatsku samoupravu Šomođske županije po slovu izbornoga zakona čini sedam zastupnika koji su izabrani s liste, bila je to županijska lista Saveza Hrvata u Mađarskoj, druge liste nije bilo. To su Bunyevác Józsefné, Csende Jánosné, József Dudás, Klára Kovács, János Pavlekovic, Sebestyén Tiborné, Béla Szilágyi. Oni su na sjednici održanoj 28. listopada 2019. godine utemeljili Hrvatsku samoupravu Šomođske županije, a za predsjednicu izabrali Jelicu Čende (Csende Jánosné), a za dopredsjednicu Klaru Kovač (Klára Kovács). Svi su oni bili zastupnici i u prethodnome petogodišnjem mandatu iste samouprave, a spomenute su osobe i obavljale funkcije na koje su ponovno izabrane.

Jelica Čende nam reče da je Samouprava u 2019. godini gospodarila s proračunom od oko 12 milijuna forinta. Iz državnoga proračuna dobili su godišnju svotu za djelovanje koja je temeljem Zakona o proračunu jednaka za sve narodnosne samouprave na županijskoj razini, to je 1 040 000 forinta godišnje. Temeljem zapisnika ostvarili su maksimalan broj bodova (100), pa su dobili potporu od 4 872 400 forinta za programe po zadatku. Natječajem kod Fonda „Gábor Bethlen“ dobili su 600 tisuća forinta za priredbu „Županijski Dan Hrvata 2019“, 500 tisuća forinta

Veče u Brlobašu

Novoseljani

za priredbu „25 godina samoupravljanja“, 400 tisuća forinta za „regionalno hodočašće“...

Ostvarili su i pomagali brojne priredbe: naručili i tako pomagali izdavanje Zornice, Hrvatskoga kalendara, Hrvatskoga glasnika, obnovili sporazum sa Šomođskom županijom, navrijeme predali zapisnike s popratnim priložima, sudjelovali nizu priredaba Dani Šomođske županije, napravili u suradnji s hrvatskim samoupravama regionalni kalendar priredaba, obilježili Dan državnosti Republike Hrvatske u suradnji s Generalnim konzulatom u Pečuhu, predstavnikom Hrvata u Mađarskom parlamentu i regionalnim kulturnim središtem. Sudjelovali na Podravskom svinjokolji i Darranjskom kolinju, državnoj priredbi Kobasijadi sa svojim mesnim proizvodima. U suradnji s drugima organizirali barčanski regionalni fašnik, priredbu „Novoselski fašenjak“, Tomašinske maškare... Raspravljali su o upisnim područjima hrvatskih obrazovnih ustanova, dobili potporu od HDS-a u iznosu od milijun forinta za 2019. godinu, pošto su poslali izvješće o tome za 2018. godinu.

Organizirali su plesačnice s Vesnom Velin i Zoltanom Vizvarijem, proslavili proštenja (bučure) u podravskim hrvatskim naseljima svetim misama na hrvatskom jeziku, organizirali hodočašća,

priredbu u lukoviškoj Zavičajnoj kući te potaknuli njezino preuzimanje u HDS-ovo održavanje. Sudjelovali su na godišnjoj skupštini i gastronomskom danu u organizaciji Saveza Hrvata u Mađarskoj, sudjelovali na izdavanju knjige Pučka biblija autora Đure Frankovića, pomogli mladim nezaposlenim Hrvatima zaposliti se u programu „javni poslovi u kulturi“, pomagali obrazovne ustanove za sudjelovanje na Croatiadnim natjecanjima, državnome jezičnom natjecanju, natjecanju u kaziva-

nju stihova, natjecanju u lijepom čitanju, pomogli su gostovanje Hrvatskog kazališta Pečuh, sudjelovali na državnom Danu Hrvata u Baji, njihovi tamburaši sudjelovali su na tamburaškom festivalu u Baji, u Hrvatskoj su organizirali „Kup hrvatskih ribiča“, pomagali kampove materinskoga jezika, tamburaški kamp u Orfuu, Dan EU-veza u Izvaru, fišijadu u Barči, priredbu u Tomašinu... Sudjelovali su na državnoj folklornoj turneji u Brlobašu, Danu svete Jane u Novom Selu, omladinskom festivalu hrvatskoga jezika, potonjskom Danu sela i Hrvatskom danu. U svim naseljima gdje djeluju hrvatske samouprave podupirali su narodnosne programe, imali izborne pripreme uoči parlamentarnih i samoupravnih izbora, organizirali edukativna putovanja u matičnu domovinu vezana uz posjete hodočasnim mjestima, pomagali međunarodni noćni nogometni turnir u Potonji, sudjelovali CRO-TOURU u Bačkoj, suorganizirali kuglački kup u Barču, održali natjecanje u stolnom tenisu, sudjelovali festivali miCROfon... Uza brojne programe organizirali plesačnice, za potrebe odgojno obrazovnih institucija osigurali pakete knjiga i nastavnih pomagala, promovirali knjigu za krizmanike „Darovi duha svetoga“, pomagali Dan svete Lucije u Izvaru, regionalnu adventsku svetu misu u Barču, održali narodnosni forum u Potonji, organizirali putovanje na božićni koncert u Centar „Kodály“, na koncert u pečušku katedralu, proslavili dan narodnosti.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

21. veljače – Međunarodni dan materinskog jezika

Međunarodni dan materinskog jezika posvećen je svim jezicima svijeta. s obzirom da je svaki jezik za svoje izvorne govornike materinski. Djeca prve riječi i govor obično usvajaju od majke, pa otuda dolazi i naziv materinski jezik. Taj naziv u različitim inačicama postoji u gotovo svim jezicima svijeta. Drugim riječima, materinski je jezik koji prvi naučimo. UNESCO-v Međunarodni dan materinskog jezika od 2000. obilježava se svake godine 21. veljače u čast gotovo 6000 jezika koji se govore diljem svijeta. Cilj obilježavanja je promicanje jezične raznolikosti i višejezičnog obrazovanja.

Imenice

K	P	E	R	N	I	C	A	O	Č	I	I
J	A	K	N	A	A	C	I	J	A	M	X
X	K	O	R	A	D	I	O	S	J	P	
R	Č	S	H	P	M	O	T	U	A	M	L
A	A	L	T	U	J	K	O	V	O	P	O
Č	M	A	O	L	E	T	I	B	O	M	Č
U	S	N	L	X	S	U	B	O	T	U	A
N	T	Č	O	K	E	L	K	I	C	I	B
A	O	I	V	Y	C	A	C	I	M	U	G
L	L	Č	K	S	Z	V	U	Č	N	I	K
O	T	K	A	N	A	U	Š	N	I	C	A
G	D	N	P	Č	E	L	A	P	T	O	P

pčela	auto	autobus	gumica	pas
računalo	sat	pernica	ploča	majica
olovka	uho	naušnica	lančić	oči
mobitel	zvučnik	mjesec	mačka	bicikl
laptop	stol	jakna	radio	

MOŽETE LI PRONAĆI JOŠ KOJU IMENICU.....

Fašnik, poklade, karneval, mesopust

Veljača je vrijeme poklada, fašnika ili karnevala. Vrijeme fašničkog ludovanja može trajati od nekoliko dana pa čak do nekoliko tjedana, no obvezno završava prije blagdana Pepelnice ili Čiste srijede. Nedjelja koja prethodi Pepelnici bezmesna je nedjelja, stoga se ovaj običaj u nekim krajevima zove mesopust ili poklade, dok riječ karneval potječe od latinskog „carne vale“, što znači „zbogom meso“. Pokladne priredbe održavaju se u svim hrvatskim odgojno-obrazovnim ustanovama, pa je tako bilo i u serdahelskoj Osnovnoj školi „Katarina Zrinski“. Učenici ove ustanove izveli su šaljiv program pod vrlo kreativnim, veselim i zastrašujućim maskama, koji je završio zajed-

Djevojčice 5. razreda kao spartanski vojnici

Stižu mignoni

ničkim recitiranjem kajkavske fašničke pjesme: „Fašenk se je oženil, Pepelnico združil. Pepelnica zaručnica, Fašenk mladoženja.“

Ljeta idu, Hrvatski glasnik ostane

Ljeta idu, ali Hrvatski glasnik ostane! Ovako bi mogli kratko opisati petrovisku ljubav maloga Barne Wagnera prema našem tajedniku. Pri Kapitarovi, ki su jur jedno vrime pretplatniki našega lista, svaki tajedan vik teško se čeka novi broj Hrvatskoga glasnika. Dovidob je još tajna, čim smo dobili za naš list ovoga maloga obožavatelja, ali u četvrtak, kad zajde list i u Petrovo Selo, nekako spolom se završavaju gostovanja kod majke i dide s ovom rečenicom: „Ček' mama, još pogledat ću novine... pak zatim moremo domon“. Ono što bi mi mogli dodati je to da željimo da ova ljubav još dugo dura prema Hrvatskom glasniku, i da vrijeda šteš i razumiš redice na hrvatskom jeziku ter da ti se vidu i napisu, i sadržaj i kipici, od česa skupastanu stranice, pletene, s vrimenta na vrime, s novinarskom ljubavlju prema našem jeziku i našem narodu...

Tiho

FOTO: SABINA KAPITAR-WAGNER

Pomurski hrvatski bal 2020

U organizaciji Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“ u Restoranu „István“ u Šormašu 1. veljače održan je drugi po redu Pomurski hrvatski bal, koji je okupio preko dvjesto gostiju. Uz domaće sudjelovali su i brojni ugledni gosti, među ostalim veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti dr. Mladen Andrić, državni tajnik za tehnologiju i inovacije i zastupnik u Mađarskom parlamentu Péter Cseresnyés, predsjednik HDS-a Ivan Gugan, počasni konzul RH u Velikoj Kaniži dr. Attila Koósz, pročelnica Upravnog odjela župana Međimurske županije Vesna Haluga, gosti iz Zadra, načelnici međimurskih i pomurskih općina te predstavnici hrvatskih samouprava.

Nakon višegodišnjeg prekida Hrvatska samouprava Zalske županije 2018. godine ponovno je održala regionalni Pomurski hrvatski bal, koji je privukao preko tri stotinu gostiju. Nakon svog osnutka, zbog boljih organizacijskih kapaciteta organizacijske zadatke preuzeo je Hrvatski zavod „Stipan Blažetin“. To je prihvatila i ravnateljica Zavoda i domaćica ovogodišnjeg bala Zorica Prosenjak Matola, no valja naglasiti da su u organizaciji pomogla i druga regionalna hrvatska tijela. Pomurski bal otvorio je kratki program učenika serdahelske Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski“ sastavljen od dječjih igara i pomurskih popevki u pratnji tamburice. Potom se gostima obratila ravnateljica

Program učenika serdahelske škole

Ugledni gosti Pomorskog bala

Zorica Matola pozdravlja goste

Zavoda Zorica Prosenjak Matola, koja je ukratko predstavila aktivnosti HDS-ove ustanove i njezine napore u cilju očuvanja nacionalne samosvijesti u regiji. Prigodni govor održao je i Veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić, istaknuvši dobrosusjedne i prijateljske odnose dviju država, za koje predsjedanje Republike Hrvatske Vijećem Europske unije otvara dodatne mogućnosti. S njim se složio državni tajnik Péter Cseresnyés, naglasivši da velik udio u tome imaju i hrvatske zajednice koje su vrlo aktivne u Pomurju i drže do svojih korijena. U svom obraćanju hrvatskoj pomur-

skoj zajednici predsjednik HDS-a Ivan Gugan predložio je da se Pomurski bal održava svake godine, naglasivši da odziv svjedoči o potrebi za sličnim veseljima, koja u opuštenu atmosferu, uz izvrsnu glazbu i piće često omogućuju razgovore o važnim temama, razmjenu iskustava, stjecanje novih poznanstava i prijateljstava ili jednostavno ugodan boravak u hrvatskom društvu. Goste Pomorskog bala cijelu noć zabavljali su tamburaški sastavi „Koprive“ iz Petrovog Sela i „Sumartonski lepi dečki“, koji su povjerenje opravdali i ovaj put: parket za ples cijelu noć bio je popunjen plesačima, a svi

gosti od osamnaest do osamdeset godina mogli su plesati na svoju omiljenu glazbu. Nije izostala ni tombola s vrijednim nagradama, o kojima su se pobrinule brojne manjinske samouprave i regionalni gospodarstvenici. Glavnu nagradu, ljetovanje u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu „Zavičaj“ na Pagu osigurala je Hrvatska državna samouprava, a sretni dobitnici mogli su se radovati i trodnevnom boravku u Omišlju te mnogim drugim vrijednim nagradama. Regionalni bal i ove je godine okupio veliki broj dobrih prijatelja s obje strane Mure.

beta

Djundje židanske – Večernji razgovori Naturparka Irottkő

Krajem januara najprije u Plajgoru, potom pak i u Hrvatskom Židanu su održani „večernji razgovori“ s ciljem da se otkrivaju prik medjusobnoga pominkanja vridnosti, biseri i djundje pojedinih naselj. Ti razgovori su priredjeni u cijeloj okolici Kisega, u organizaciji Društva Naturpark Irottkő, koje je u stalnom iskanju znamenitosti i unikatov na ovom području zapadne Ugarske. U ov naturpark spadaju Plajgor, Hrvatski Židan i Prisika, što bi mogli još više i gušće poiskati turisti, izletnici jer i u naši seli zaistinu bi znali što pogledati, za što čuti i čim se upoznati zainteresirani ljudi.

Domaćini s gosti

Polag ove razgovorne linije se je ganula onda diskusija, naravno po ugarski, za uvodnimi riči načelnika Štefana Krizmanića. „Sačuvati i spasiti za buduće generacije naše vridnosti, to bi bila zadaća, a u ovom djelovanju će na našu pomoć biti Naturpark“, s timi riči je u Kulturnom domu 21. januara, utorak, sve goste pozdravio domaćin i rekao, gdo će ispuniti anketne listiće, ta će takaj sudjelovati u projektu za otkrivanje vridnosti. Predsjednik Društva György Bakos kratko je predstavio djelovanje svojega Društva, koje je pred osamnaestimi ljeti osnovano, dokle je Naturpark otvoren 1997. ljeta. Med uspjehi i rezultati su spomenuti razvitak ekoturizma, marketing i tematička izdanja, informacijska služba, društvene akcije za očuvanje okoliša, podupiranje lokalnih meštrijov i privatnikov, organizacije priredab itd. Područje Naturparka zvana Kisega i Čeprega objavljuje još 14 naselj. Od toga se da točno informirati i iz knjižice „Irottkő Naturpark kalauz“, u koj su pravoda predstavljeni i naši gradišćanski seli s fotografijami i karakterističnosti. Gábor Gyórfy, turistički menedžer ki je onda moderirao i peljao razgovor, predstavio je djelatnike i pomoćni-

Kinga, Krištof, Kata Kumanović i ovput su jačkom razveselili skupaspravljene

ke projekta ter je pozdravio Štefana Dumovića, farnika sela kot i židanske slavuje, sestre i brata Kumanović, ki su na kraju prošloga ljeta prik televizijske emisije „Röpülj páva“ napravili veliku reklamu ne samo Hrvatskom Židanu, nego svim Gradišćanskim Hrvatom i cijeloj ovoj krajini. Zato su morali i ovput jačiti i malo razveseliti skupaspravljene da uz ugarske riči, istina, uglavnom o hrvatski vridnosti i tradicija, bar jačke budu na hrvatskom jeziku. Malo je mjesta za nabrajati koliko svega imaju spomenuti Židanci, zbog česa sve moru biti gizdavi, ali nekoliko pojmov i znamenitosti još triba istaknuti: ovde je hodočasno mjesto Peruške Marije s parkom svecevev, Jurišićevo poprse, Brigovićev

Dio nazočnih

muzej fotoaparator, njegove grafike i slikarstvo, Muzej Škoruž koji bi konačno zaslužio jedno stalno i lipše mjesto za seosku kolekciju, bogati kulturni žitak s HKD Čakavci, Židanskimi tamburaši, igrokazači, Šetnjom i Židanskimi zvijezdicami, Dan zelja za kojega su dočuli i Kisežani. Lani izdana Spomen-knjiga s fotografijami židanske prošlosti takaj je jedan temelj-kamen, jur vridna priznanja i pohvale, jer u njoj leži čuda strpljenja, djela i marljivosti ovdašnjih aktivistov. Još jedna stvar je i ovde smišnom ispala, kako je za stranske ljude, za doseljenike, Ugre ogromno bogatstvo i jerb hrvatska rič, ku sami Hrvati, nažalost, ne držu jur u prevelikoj časti. Za to se more i zgodati ne samo u ovom naselju, nego i drugdi da se otpušća, zanemaruje i rado se zabi rič materska. Znamda, bilo bi lipo i poželjno inicirati čim već ovakovih spravišćev i po hrvatski, u svakom našem selu, u traganju za djundjiami. Kako su to učinili toga utorka Židanci, uz Jurišićevu krv, pogačice i pečene jabuke u ugodnoj i familijarnoj atmosferi.

Tiho

HERCEGOVAC, 28. I 29. VELJAČE 2020.

Hrvatski seljački dom

Petak, 28. veljače 2020.

18.00 SVEČANO OTVARANJE FESTIVALA

18.30 MLAČENICI I PLAČENICI

Pučka scena Hrvatske čitaonice Hercegovac
(autor: Miroslav Nedović, redateljica: Natalija Lacina)

20.00 NASLJEDUJMO TO NAČELO

ŠTO DAŠE NAMA DJEDOVI

Amatersko kazalište

Hrvatskog nacionalnog vijeća Crne Gore

(autor: Dijana Milošević, redatelji: Dijana Milošević i
Radovan Vujović)

21.15 KROKODIL

HAK Travnik

(po motivima F. M. Dostojevskog, redatelj: Anto Bilić)

Subota, 29. veljače 2020.

18.00 UDAVAČE

Amaterska dramska družina Putujuća scena,
Stuttgart
(autorica teksta i redateljica: Gordana Bećirović)

19.00 EM JE DOŠ'O, EM BI OŠ'O

LAK Danjube

(autor teksta: Durdica Lužanić Kudeljnjak,
redatelj: svak' po malo)

20.00 FRANCUSKI KAFIĆ

Piccolo Teatar, Stari Grad

(autor: Theodor Roger, redatelj: Michal Babik)

21.30 ZATVARANJE FESTIVALA

ULAZ SLOBODAN

ORGANIZATOR: HRVATSKA ČITAONICA HERCEGOVAC
SUORGANIZATOR: HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
POKROVITELJI: MINISTARSTVO KULTURE RH
BJELOVARSKO-BILOGORSKA ŽUPANIJA
OPĆINA HERCEGOVAC

SALANTA

U organizaciji roditeljske zajednice i djelatnika salantskog dječjeg vrtića 1. veljače održan je dobrotvorni bal Zaklade „Fogd a szalántai óvodások kezét“ („Povedi za ruku mališane salantskog vrtića“) koja postoji od 1999. godine. Zaklada u najširem smislu brine o potrebama mališana. Sav prihod od prodaje ulaznica i tombole ušao je u proračun Zaklade koja svojim aktivnostima unapređuje odgojno – obrazovni rad i pokriva troškove raznovrsnih aktivnosti od putovanja do nabave neophodnih pomagala. Upraviteljica Zaklade je odgovateljica vrtića Eva Kapitány. U prigodnom kulturnom programu sudjelovali su plesna skupina vrtića „Maleni“, KUD Marica, Udruga za stare i nemoćne osobe, dramska sekcija salantske osnovne škole i skupina „Veliki i mali“, također sastavljena od polaznika salantskog vrtića.

BARČA

Hrvatska samouprava Barča objavila je poziv za stipendiranje srednjoškolaca-pripadnika hrvatske nacionalne manjine. Samouprava očekuje zahtjeve učenika s prosječkom ocjena od barem 4,0. Uvjeti za dobivanje stipendije: poznavanje hrvatskog jezika, mađarsko državljanstvo, adresa stanovanja u Barču, aktivno sudjelovanje u životu hrvatske zajednice. Obrazac za podnošenje zahtjeva može se preuzeti sa službene stranice Grada Barča barcs.hu

SUMARTON-LUDBREG

Sumartonska Udruga pajaša vina sveti Martin već dugo godina surađuje s Udrugom vinara „Trsek“ iz Ludbrega. Osim uzajamnih posjeta i razmjene iskustava o vinogradarstvu i proizvodnji vina udruge zajednički sudjeluju na vinskih izložbama i smotrama. Tako je bilo i ovaj put, 31. siječnja na Međunarodnoj izložbi vina u Ludbregu, gdje su ljubitelji dobre kapljice mogli kušati 500 vina iz svih krajeva Hrvatske, Slovenije i Mađarske.

UNDA

Kako javlja Und Info, 22. februara, u subotu su svi Undanci pozvani na veselu fašensku povorku u maškara i na zakapanje zime, od 15 uri na Glavnom trgu. Od 18 uri se začme fašenski bal u mjesnom Domu kulture.

KERESTUR-BUDIMPEŠTA

Povijesna postrojba Udruge „Zrinski kadeti“ svake godine sudjeluje u velikom broju priredbi o obitelji Zrinski. U okviru suradnje s budimpeštanskim Sveučilištem za nacionalnu sigurnost „Nikola Zrinski“ 31. siječnja kadeti su zajedno s predstavnicima hrvatskih naselja koja se vezuju uz velikašku obitelj Zrinskih u toj ustanovi sudjelovali u svečanosti posvećenoj Nikoli Zrinskom. Zahvaljujući naporima Sveučilišta i arheološkom projektu Novi Zrini utvrđena je lokacija te utvrde i riješena su mnoga otvorena pitanja.

KOLJNOF-RIJEKA

Ovoga vikenda koljnofsko-šopronska ekipa ponovo putuje na Riječki karneval, kade će se, vjerno po prođući ljeti, još jednoč predstaviti u maškara, ovput kot Koljnofski djedi-Druidi. Kako je rekao peljač ove „ekspedicije“, dr. Franjo Pajrić, 22. februara, u subotu, na Dan glagoljice, koji se održava jur od 2018. ljeta, gradišćanska jedinica bit će u frankopanskom kaštelu. Kot gosti Čakavske katedre Grobnišćine imat će i predavanje o sv. Jeronimu. Ostale ure i minute će kih 45-50 naših ljudi posvetiti karnevalskoj atmosferi, ka je u te dane jedinstvena u spomenutom varošu.

BUDIMPEŠTA

U organizaciji Hrvatske samouprave Starog Budima – Békásmegyera i Hrvatske samouprave Novog Budima 28. veljače 2020. od 16 do 18 sati u komornoj koncertnoj dvorani Eszernyős suradnik Instituta za povijest Mađarske akademije znanosti dr. Dinko Šokčević održat će predavanje na mađarskom jeziku o podravskim Hrvatima i Bošnjacima iz okolice Pečuha.